

Л. М. Севелева

Не маўчы па-беларуску

Два прыклады заахвочвання
беларускай мовай у
пачатковай школе

SCIENTIA RERUM
Paris · Isfahan · Beijing

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга гімназія № 50 г. Мінска

Не маўчы па-беларуску

**Два прыклады заахвочвання
беларускай мовай у
пачатковай школе**

Севелева Л.М.,
настаўнік вышэйшай катэгорыі

 SCIENTIA RERUM
academic publishers, *Paris*

2019

УДК 373.31 (Dewey 23e éd.)

ББК 74.0

C28

Севелева Л.М.

C28 Не маўчы па-беларуску. Два прыклады заахвочвання беларускай мовай у пачатковай школе/ Л.М.Севелева.– П.: Scientia Rerum, 2018. – 97 с.

ISBN 979-10-97005-03-0

У кнізе прадстаўлены прыклады мадэрнізацыі і дыверсіфікацыі навучальнага працэсу пачатковай адукацыі, зыходзячы з дасяжных сёння тэхнічных сродкаў (асабліва лічбавых) і асаблівасцяў псіхічнай дынамікі навучэнцаў новага пакалення (нар. ў XXI ст.). Гэтыя прыклады паходзяць з настаўніцкай практыкі педагагічнага калектыву пачатковай школы ДУА «Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга гімназія № 50 г. Мінска» пад кіраўніцтвам намесніка дырэктара Валянціны Сяргееўны Запёкінай.

Разгортванне праграмы дзеянняў, асветленай у гэтым выданні, ужо пачалося, і асноўная маса яе дзеянняў прыпадзе на 2020—2021 гг.

Галоўнымі адметнасцямі з’яўляюцца: перанос часткі навучальнай дзейнасці ў лодычную (гульнівую) прастору, выкарыстанне загадзя сфармаванага насычанага дыскурсу і задзеянне аўтаматычнай зваротнай сувязі на лічбавых прыладах.

Мы дачыняем гэты падыход перш за ўсё да беларускай мовы.

Аўтар — Людміла Міхайлаўна Севелева, настаўнік пачатковых класаў вышэйшай катэгорыі гімназіі № 50 г. Мінска.

УДК 373.31 (Dewey 23e éd.)

ББК 74.0

© Л.М.Севелева, 2019

ISBN 979-10-97005-03-0

© Афармленне, Scientia Rerum, Paris, 2019

Змесціва ліцэнзуецца пад CC-BY-SA 3.0.

Яно дасяжнае на сайце аўтара seveleva.com і на іншых платформах.

Прадмова

З развіццём навукі і тэхнікі змяняецца псіхалогія чалавека і яго спосабы ўспрымаць інфармацыю. Навучэнцы новага пакалення, што нарадзіліся ў XXI ст., т.зв. «пакаленне Z», патрабуюць падыходаў, якія адпавядаюць асаблівасцям іх дынамікі ўспрымання ведаў. Найбольш адметныя з іх:

- накіраванасць на хуткі вынік;
- дэфіцыт увагі і гіперактыўнасць – няўсяднасць і нецярплівасць;
- інтравертаванасць, схільнасць да аўтызацыі;
- высокая ўзбуджальнасць.

Каб эфектыўна здзяйсняць працэс навучання з такімі індывідамі, трэба наступным чынам скарактаваць педагагічныя практыкі:

- ставіць выразныя мэты і заданні, што даюць хуткі бачны вынік, распісваючы ўсе нюансы;
- строга рэгламентаваць тэрміны працы – гэта адзінае абмежаванне, якое прымальнае для гэтага пакалення;
- заахвочваць невялікімі ўзнагародамі напрыканцы кожнага паспяховага мікра-этапа;
- індывідуалізаваць падыход да кожнага вучня;

- стварыць здаровую канкурэнцыю сярод навучэнцаў;
- перавесці частку тэставых заданняў у форму (камп’ютарнай) гульні ці квэста.

У гэтай кнізе прадстаўлены два прыклады мадэрнізацыі і дыверсіфікацыі навучальнага працэсу пачатковай адукацыі, зыходзячы з дасяжных сёння тэхнічных сродкаў (асабліва лічбавых) і асаблівасцяў псіхічнай дынамікі навучэнцаў новага пакалення. Разгортванне праграмы дзеянняў, асветленай у гэтым выданні, ужо пачалося, і асноўная маса яе дзеянняў прыпадзе на 2020—2021 гг.

Гэтыя прыклады паходзяць з настаўніцкай практыкі педагагічнага калектыву пачатковай школы ДУА «Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга гімназія № 50 г. Мінска» пад кіраўніцтвам намесніка дырэктара Валянціны Сяргееўны Запёкінай.

Галоўнымі адметнасцямі з’яўляюцца: перанос часткі навучальнай дзейнасці ў людычную (гульнівую) прастору, выкарыстанне загадзя сфармаванага насычанага дыскурсу і задзеянне аўтаматычнай зваротнай сувязі на лічбавых прыладах.

Мы дачыняем гэты падыход перш за ўсё да беларускай мовы — менавіта гэтаму школьнаму прадмету ў найвялікшай ступені бракуе падмацавання ў рэальным жыцці.

**Прыклад 1.
Перадача загадзя сфармаванага
насычанага дыскурсу**

**Не маўчы па-беларуску
праз паэзію, спеў, спектакль**

Першы прыклад таго, як зрабіць вучэбны працэс больш разнастайным, звязаны з пераводам некаторай лексічнай дзейнасці, звязанай з засвойваннем новых слоў, у гульнівую (людьчную) прастору.

Асабліваці псіхічнай дынамікі навучэнцаў пачатковых класаў патрабуюць рэгулярных зменаў роду дзейнасці. Нават у дарослых працэс адпачынку звязваецца не столькі з адсутнасцю дзейнасці, колькі з яе зменаў. Такім чынам, з педагагічнага пункту гледжання з'яўляецца апраўданым наўмыснае камуфляванне вучэбнай дзейнасці пад гульнівую. Напрыклад, завучванне вершаў на памяць у рамках літаратурна-моўных прадметаў і працэс іх расказвання ўспрымаюцца навучэнцамі як частка штатнага вучэбнага працэсу, адарванага ад жыцця. Але калі гэтыя ж самыя вершы вывучаюцца з нагоды паказальнага мерапрыемства (напрыклад, свята, на якім будуць прысутнічаць бацькі), матывацыя дзіцяці з вучэбнай плоскасці адзнак пераходзіць у плоскасць паводзінаў: рызыка атрымаць фармальна дрэнную адзнаку замяняецца жыццёвай рызыкай расхваліваць тату і маму, падвесці сяброў ці рызыкай страціць статус і павагу ў (дзіцячым) калектыве. Асабліва яскрава гэтая матывацыйная змена бачная падчас першага і другога гадоў навучання. У гэты час адзнакавая сістэма ацэньвання яшчэ не ўведзена, і стымуляванне навучэнцаў добрай ці дрэннай лічбай не працуе.

Іншая магчымасць задзейнічаць лексічнае змесціва (кантэнт) літаратурна-моўных урокаў у быццам бы ненавучальным працэсе — увесці музычны складальнік у актыўнасць. Напрыклад, цягам шматлікіх гадоў аўтар час ад часу ўключае музычныя запісы дзіцячых песень падчас перапынку, што выклікае вялікую зацікаўленасць дзяцей і жаданне спяваць разам. Тэксты такіх песень вывучаюцца на памяць за некалькі разоў.

З іншага боку, засвойванне любога матэрыялу адбываецца ітэрацыйна і інкрэментальна (паўторна і паступова). Так, напрыклад, навучэнцы не павінны адразу засвойваць карыстанне новым навучальным матэрыялам. Яны спачатку павінны яго пазнаваць, потым выкарыстоўваць у кантэксце (з падказкамі), і толькі потым узнаўляць яго абсалютна, без падказак. Гэтая іерархія навыкаў і ўменняў зафіксавана і ў афіцыйных адукацыйных дакументах: праграмах і канцэпцыях прадметаў.

Такім чынам, навучэнец не павінен адразу магчы фарміраваць звязную і асэнсаваную моўную плынь (дыскурс). Ён павінен ітэратыўна (паступова) засвойваць валоданне моўнай плынню з розных бакоў, менавіта ў такой паслядоўнасці, ад пасіўнага ўзаемадзеяння да актыўнага:

- слухаць ужо сфармаваную правільную гаворку і структураваць яе;
- фармаваць сваю гаворку ва ўжо сфармаваным кантэксце;
- і толькі потым — цалкам самастойна ствараць моўную плынь, складанасць якой адпавядае ўзросту і багаццю паняццевага свету навучэнца.

Поўная рэалізацыя гэтай паслядоўнасці патрабуе шматлікіх цыклаў і ўяўляе сабой спіральную структуру. Так, у кожны момант часу навучэнец перш за ўласнае ўжыванне некаторага матэрыялу павінен убачыць ці пачуць гэты матэрыял як знешні, у кантэксце іншага дыскурсу, ужо сфармаванага кімсьці яшчэ. Але са сталеннем вучня змяняецца яго ўнутраны свет, і ўзровень яго моўнай плыні павінен дапасавацца да паняццяў, характэрных для індывідаў яго ўзросту. Гэты працэс моўнага эвалюцыянавання працягваецца ўвесь час, пакуль навучэнец знаходзіцца ў школе, а потым ва ўніверсітэце. І калі шасцігадоваму жэўжыку для добрага валодання мовай дастаткова ўмець размаўляць пра мульцікі, дыназаўраў і гуляць у паліклініку, то падчас зыходу са школы ў шаснаццаць гадоў ён павінен будзе валодаць мовай дзеепрыметных акалічнасцяў, разважаць пра тэорыю масаў Артэгі-і-Гасэта, экзістэнцыялізм і Орўэла.

Першая цэгла, якая раскручвае гэты працэс — гэта дэманстрацыя навучэнцам ужо сфармаванай знешняй моўнай плыні. Для найбольшай эфектыўнасці навучэнец павінен засвоіць адрэзак чужога дыскурсу і ўмець ім аперавать. Ва ўмовах устойлівай дыгласіі (двухмоўя) і пры патуральніцкіх (у адносінах да беларускай мовы) бацьках дзецці не чуюць у натуральным асяроддзі дастаткова беларускай мовы, каб усмоктаваць яе сінтаксічныя структуры і лексікон. Таму зрання ў школе беларуская мова павінна наўмысна ўпырсквацца ў кожную стадыю навучальнага працэсу.

Каб хутка і эфектыўна запоўніць лексічна-граматычныя пустэчы пры недахопе беларускамоўных узаемадзеянняў і кантэнту (змесціва), трэба не проста дэманстраваць патрэбную колькасць моўнай плыні, але і ўводзіць вучняў у актыўнае прыманне гэтай плыні ў сябе. Напрыклад, шмат завучваць на памяць.

Паколькі немагчыма ведаць і вывучыць усё, трэба добра структураваць змесціва, якое завучваецца: менавіта трэба аддаваць перавагу такім прыкладам ужывання беларускай мовы, якія змяшчаюць буйную колькасць адметнай, асаблівай беларускай лексікі і граматычных структур. Такім чынам, мы спрабуем замяніць (адсутныя) шматлікія мікраўзаемадзеянні дзіцяці з моўнай прасторай інтэнсіўным схематычным

засвойваннем найбольш важных моўных рыс і насычваннем дзіцяці лексічным матэрыялам. Задача настаўніка ў гэтым працэсе — вынайсці найбольш прыдатны для навучэнцаў ўжо сфармаваны *насычаны* дыкурс (верш, рэпліку, лексічны матэрыял) і даць ім гэта засвоіць у нязменным стане, «як ёсць», у некаторым сэнсе «перадаць», трансфераваць знешні прыдатны дыкурс у вусны вучняў. Таму першая частка гэтага выдання і ставіць на мэту прадэманстраваць перадачу (трансфер) загадзя сфармаванага насычанага дыкурсу. Завучваючы такое змесціва, вучні вымушаныя засвойваць характэрную беларускую лексіку і граматыку.

Знайсці прыдатны для гэтай мэты матэрыял не досыць проста. Так, з дзесяці дасяжных дзіцячых вершаў прыблізна адзін (10%) адказвае патрабаванням насычанасці, г.зн. змяшчае дастатковую колькасць адметных беларускіх словаў і граматычных структур, а не проста расказвае нейкую гісторыю.

Для гэтага і было запланаванае гэтае выданне: паколькі знайсці насычаныя беларускімі адметнасцямі (дзіцячыя) творы патрабуе працы і часу, аўтар друкуе ўжо распрацаваны спіс твораў, які з плёнам выкарыстоўваўся аўтарам падчас урокаў беларускай мовы і чытання ў пачатковых класах гімназіі № 50 г.Мінска. Аўтар спадзяецца спрасціць пошукі іншым зацікаўленым у заахвочванні беларускай мовай асобам —

настаўнікам і бацькам. Шмат якія з прыведзеных вершаў друкаваліся ў часопісе «Вясёлка» ў перыяд з 2010 па 2019 год. Пры падрыхтоўцы беларускіх вершаў да друку аўтар зведаў дапамогу сваёй калегі настаўніцы Г.А.Гушчы. Ганна Андрэеўна, вялікі дзякуй!

Калі не атрымоўваецца знайсці гатовы насычаны кантэнт, трэба адмыслова стварыць ці змяніць у патрэбны бок свой. Прыклад такой распрацоўкі пададзены на ст. 56. Гэта спектакль «Размаўляйце і спявайце па-беларуску самі і разам з намі!» на падставе народнай казкі «Чаму ў мядзведзя кароткі хвост».

Мэты ў такога спектакля шматбаковыя і адлюстроўваюць іерархію навыкаў і ўменняў згодна з афіцыйнымі адукацыйнымі дакументамі: праграмамі і канцэпцыяй прадмета. Гэта

- адукацыйныя мэты:
 - выпрацоўваць вымаўленчыя навыкі,
 - фарміраваць уменні асэнсаванага ўспрымання беларускай мовы на слых;
- развіваючыя мэты:
 - развіваць звязную мову і памяць вучняў,
 - пашыраць слоўніковы запас;
- і выхаваўчыя:

- садзейнічаць фарміраванню калектыўных адносін,
- прывіваць любоў да роднага слова.

Дасягненне гэтых мэтай працягваецца і па-за межамі спектакля пры рабоце з т.зв. *лэпбўкамі* (англ. lapbook) — інтэрактыўнымі тэматычнымі папкамі. Прасцей, лэпбук — самаробная бумажная кніжачка, якую вучань вырабляе ў ходзе вывучэння тэмы. Выраб лэпбука дапамагае замацаваць і сістэматызаваць вывучаны матэрыял.

Пры падрыхтоўцы спектакля кожны з вучняў вырабіў сабе лэпбукі «Жывёльны свет», «Назвы месяцаў па-беларуску», «Вопратка».

Дадатковы замацоўваючы эфект даюць рэпетыцыі: яны дазваляюць усім дзецям шмат разоў слухаць усіх удзельнікаў спектакля, з-за чаго амаль кожны вучань к паказу ведае ўсе рэплікі і словы спектакля.

Дасяжнасць і ліцэнзаванне

Для мэтай аўтарскага права гэтае выданне — кампазітная праца. Аўтарскія правы на ўсе прыведзеныя вершы і песні захоўваюцца за іх аўтарамі. Мы друкуем іх толькі з навукова-педагагічнай мэтай і іх выкарыстанне не парушае прынцыпаў т.зв. «fair use». Тэксты Людмілы Міхайлаўны Севелевай падаюцца пад ліцэнзіяй CC-BY-SA 3.0. Кантэнт гэтага выдання дасяжны на сайце аўтара *seveleva.com*.

Вершы

У школу

Аня Лаўская

Я збіраюся ў школу,
Каб шмат ведаў атрымаць,
Каб вучыцца на дзясяткі,
Каб бацькоў не засмучаць.

шмат ве́даў бацькі́ не засмуча́ць

Апраўдаўся

Іван Шуцько

— Што рабіць з табой, не знаю, —
Мама Колю дакарае, —
На цябе настаўнік зноў
Сёння скардзіцца прыйшоў.
— Як жа так? —
Здзівіўся Коля. —
Я ж не быў сягоння ў школе!

рабіць дакара́е наста́ўнік
скардзі́цца здзіві́ўся

Найлепшы лекар

Вольга Гронская

Я стаю, гляджу ў акно.
Там цікава, бы ў кіно!
Чорны кот на тратуары,
вечер разганяе хмары,
вунь варона, вось сінічка,
на галінцы рукавічка.

Людзі йдуць туды-сюды,
пакідаючы сляды.
Хто на санках, хтосьці ўлёт.
І паўсюдна снег і лёд!
Для чаго было маніць,
быццам горла мне баліць?!
— Мама, ну хваробу тую!
Я на ўрок хачу сама!
Што ад хітрыкаў ратуе?
Не таблеткі, а зіма!

ціка́ва хма́ры галі́нка
ма́ніць хва́роба

Чэмпіён

Уладзімір Руціцвіч

Як прачнецца
Радзівон,
Дык хутчэй
На стадыён.

Не прысядзе,
Вечна ў руху,
Крос бяжыць ён —
Круг за кругам.

Разумее,
Трэніроўка
Зробіць дужым,
Зробіць лоўкім.

Б'е рэкорды
Радзівон,
Сярод нас ён —
Чэмпіён.

рух дужы

Прытвора

Іван Муравейка

Захварэў раптоўна,
захварэў сур'ёзна.
На ўсю хату стогне,
енчыць, плача слёзна:
— У мяне — балячка,
у мяне — гарачка,
у жываце — буркота,
есці нехвота...
На дварэ ўжо раніца
Сонцам разгараецца...
Мама з бабай раяцца,
Як з хваробай справіцца:

— Трэба даць уколы
Беднаму Міколу.
А Мікола: — Што вы!
Я даўно здаровы!
З лыжка ўсхапіўся,
За партфель схапіўся:
— Не жадаю ўколаў,
Лепш пайду я ў школу!

захварэў раяцца лыжка

Мітусня

І. Муравейка.

Калі ранак настае —
гора ад Фядота:

— Хто надзеў штаны мае?
Куды збеглі боты?

Параверне ўсё ўверх дном,
бегае, злуецца:

— Тут, на стуле, за сталом,
я іх клаў, здаецца.

міту́сн'я ра́нак бо́ты злуе́цца здае́цца

Пра мышку і кніжку

Іван Муравейка

Мама Мыш
Купіла кніжку
Для сваёй дачушкі
Мышкі:
— Час табе
Ужо за парту.
На, грызі навуку ўпартга.

Мама Мыш
Прыйшла з работы:
— Без мяне рабіла
Што ты?
Адказала маме Мышка:
— Натамілася
Я з кніжкай.
Гэткую цяпела муку,
Але згрызла ўсю
Навуку.

упартга стаміцца

Чароўная мышка

Мікола Сіскевіч

Мышка гэта, як жывая,
мой камп'ютар уключае.
З ёй вандроўку за гадзіну
не ў адну раблю краіну:

бачу горы, акіяны,
таямнічыя вулканы,
веліч замкаў, піраміды —
шлях усюды мне адкрыты.

Не раблю, сябры, сакрэту:
з мышкай электроннай гэтай
я знаходжу ў Інтэрнеце
ўсе, што робіцца на свеце.

чароўная вандроўка веліч

Запрашаем на кірмаш

Ніна Галіноўская

Запрашаем на кірмаш.
Ладны восеньскі багаж:
Выбар ёсць для ўсіх па густу —
Бульба, яблыкі, капуста,
Памідоры, агуркі,
Морква, грушы, буракі,
Мёд, цыбуля, шашлыкi....

Што патрэбна вам, купляйце,
На здароўе спажывайце.

**запрасіць кірмаш густ бульба буракі
цыбуля патрэбна спажывайце**

Паслухмяны сыно́к

Мікола Хведаровіч

Спяшае Уладзік
са школы дадому :
ёсць многа работы
ў хаце малому.

І посуд памые,
і збегае ў краму,
бо вельмі шануе
ён родную маму.

А потым Уладзік
урокі рыхтуе,
рашае задачы,
малюнкi малюе.

кра́ма

шану́е

рыхту́е

малю́нкi

Гусак

Леанід Пранчак

Вучыць азбуку гусак —
задавака і дзівак.

Выхваляецца: — Гу-гу,
я сказаць усё магу.

Крылы ў бокі: — Гы-гы-гы...

Гэта значыць: — Дай вады.

Змерзне дзюба ці нага,

Ён гагоча: — Га-га-га.

А нядаўна новы гук

ён спасціг не без пакут.

Вымаўляе, як артыст,

шыю выцягнуўшы: — С-с-с!

Дзеці добра гук той знаюць,

як пачуюць — уцякаюць!

дзю́ба

дзіва́к

спасці́г

паку́ты

Турыст

Мікола Маляўка

Рукзачок вазьму з сабою —

І ў паход хутчэй гайда!

Значую пад вярбою,

Дождж і вецер — не бяда.

Клічуць бальшакі і сцежкі.

Я, турыст, з малых гадоў.

Падарожнічаю пешкі,

Майстрам спорту стаць гатоў.

гайда́

бальшакі́

сце́жкі

падаро́жнік

Зарадка

Н. Галіноўская

Спускайцеся з ложка,
Босенькія ножкі.
Тапачкі абуйце,
Шпарка маршыруйце.

Гніся, мая спінка,
Лепей, як галінка.
Раз, два, тры, чатыры!
Станьце, ножкі, шырай!

Рукі — ўлева, рукі — ўправа!
Ой, як хораша, цікава
Кожны ранак з таткам
Нам рабіць зарадку.

ло́жак

ціка́ва

шпа́рка

галі́нка

Лялька

Ірына Бугай

Я вучуся ў школе,
У другі клас хаджу,
Але лялькаю сваёю
І сягоння даражу.

Узяла я казак кніжку
І кажу: “Чытай, Марышка”.
На мяне яна глядзіць
І маўчыць, маўчыць, маўчыць.

Я Марышку разумею:
Сумна ёй — чытаць не ўмее.
Пасаджу бліжэй да кніг,
Буду ёй чытаць услых.

услых разуме́ць ля́лька

Камары

Сяргей Новік-Гілюн

Ад зары
І да зары
Над ракою
Камары
У дуду сваю
Гудуць
Ды ў ступе
Мак таўкуць.

Заўтра будзе
Добры дзень —
Ані хмарачкі
Нідзе!
Нездарма ж яны
Гудуць
Ды ў ступе
Мак таўкуць.

хма́ры нездарма́ дуда́ гуду́ць
сту́па таўку́ць

Снег

Алгэсава Ксенія

Зноў над нашымі дамамі
Кружацца сняжынкі.
Мы бяжым на вуліцу
Расчышчаць сцяжынкі.
А цяпер снегавіка
Злепім мы са смехам.
Хай зімовая пара
Будзе з добрым снегам!

сцяжы́нкі хай

Каляровыя алоўкі

Пятрусь Макаль

У каробцы спяць алоўкі —
Каляровыя галоўкі.
Іх буджу я на зары:
— Прачынайцеся, сябры!

Нас чакае спраў бясконца... —
Жоўты глянуў у акно:
— Намалюю зараз сонца,
Каб свяціла ўсім яно! —

— Апрану, — сказаў зялёны, —
Ліпы, яблыні і клёны.
Іх на свой улік прымай,
Паважаны месяц май!

Так прачнуліся алоўкі —
Каляровыя галоўкі,
І запелі на зары
Працавітыя сябры:

— Мы самой вясёлкі дзеці,
Сем алоўкаў — сем братоў.
Маляваць усё на свеце
Кожны з нас заўжды гатоў!

каляро́выя алоўкі працаві́тыя сябры́
вясе́лка чака́ць спра́вы
намалю́ю апрану́ць на ўлі́к
паважа́ны

Рыжая вавёрка

Г. Дзмітрыеў (словы), А. Чыркун (музыка)

Між ялінак — скок ды скок —
Скача вельмі вёртка,
Грыб нясе у свой дамок
Рыжая вавёрка.
Рыжая, рыжая,
Ражая вавёрка.

Вось прысела на пянёк
Адпачыць хвілінку.
Ноша цяжкая — грыбок,
Натрудзіла спінку.
Рыжая, рыжая,
Рыжая вавёрка.

Скача раніцай яна,
Скача адвячоркам.
Не спалохае зіма
Ружую вавёрку,
Рыжую, рыжую,
Рыжую вавёрку.

ваве́рка ялі́нка адпачы́ць хвілі́нка
адвячо́рак спало́хаць

Смачны сон

Васіль Зуёнак

Сніўся Пецю смачны сон:
На батоне ехаў ён.

Лётаў Сцёпка на бліне,
Як на чуда-дыване.

Цыркачом Сымон да ганка
Прыкаціў на абаранку.

Кліма ўзняў аж да аблок
Дырыжабль-агурок.

Паддаваў Мікіта пары —
Бег цягнік за самаварам:

Як вагоны — шклянкі, плюшкі,
А замест білетаў — сушкі.

Ды галодны бег Дзяніс —
Абаранак мігам згрыз.

А пасля — зблажэў зусім:
Паўбатона адкусіў.

І ў дадатак, на закуску,
Агурком Дзяніс захрускаў.

Да бліна не дацягнуўся,
Блін у рукі сам вярнуўся:

Апусціўся, бо дачасна
Ў ім без масла
Цяга згасла.

Толькі чаю не папіў,
Бо Мікіта затрубіў.
Тут і Пеця прахапіўся,
Смачны сон перапыніўся...

смáчны цуд дыва́н [g] га́нак абло́кі
агуро́к па́ра цягні́к шкля́нка
замéст зблажэ́ць зусі́м дада́так
захру́скаць дацягну́цца дача́сна
прахапі́цца

ВОЖЫК

В. Лукша (словы), А. Чыркун (музыка)

Смелы вожык жыў у лесе
І складаў шторання песні.
А прыпеў адзін у іх —
Пых, пых, пых...

Не баюся я лісіцы,
Не баюся я хітрыцы, —
Востры зрок і тонкі слых.
Пых, пых, пых.

Ні ваўка, і ні мядзведзя.
Што мне гэтыя суседзі?!
У норку — шась, смяюся з іх.
Пых, пых, пых...

вóжык штóра́ння хітры́ца
зрок слых смяю́ся з іх

Песні

...калі песня добрая, то словы з яе хочацца тут жа запомніць, альбо нават яны запамінаюцца самі сабой. Проста кладуцца на сэрца і ўсё. І песня жыве ў сваім гарманічным адзінстве — мелодыі і слоў...

Ніна Шарбачэвіч

Гукавыя файлы песень знаходзяцца на сайце аўтара seveleva.com.

Канікулы

Леанід Грэнчак (словы), Эдуард Ханок (музыка)

Канікулы, канікулы,
Вясёлая пара.
Прырода нас паклікала
Са школьнага двара.

Паклікала, цудоўная,
На палявы прастор,
У лес, у глыб чароўную,
Да рэчак і азёр.

Каб мы тут ласаваліся
Прыроды ўсім дабром,
Каб стомы пазбываліся
Мы з кожным летнім днём.

Каб зноўку вераснёваю,
Асенню парой
Прыйшлі мы з сілай новаю,
У клас любімы свой.

Прыпеў:

Канікулы, канікулы,
Вясёлы летні час,
Прырода зноў паклікала
У лес і поле нас.

чаро́ўны **паклі́каць** **глыб ж.р.** *чароўная*
ла́савацца **сто́ма** **вёрасень**
вераснё́вы

Цік-так ходзікі...

А. Вольскі (словы), А. Захлеўны (музыка)

П'ём гарачую гарбату
З мёдам майскім упрыкуску,
І мяне бабуля вучыць
Размаўляць па-беларуску.

Прыпеў:

Цік-так ходзікі,
Мне чатыры* годзікі,
Чуб ільняны светларусы,
Тата з мамай беларусы.

*пяць, шэсць,
сем годзікаў

За бабуляй паўтараю,
Што ні слова — быццам песня:
Белавежа, Навагрудак,
Нарач, Вязынка, Палессе.

Словы родныя люблю я,
Вершаў ведаю багата,
Гукі мовы беларускай
Пахнуць верасам і мятай.

хóдзікі гарба́та у прыку́ску ільня́ны
бы́ццам бага́та гук ве́рас

Дзед-барадзед

Леанід Захлеўны (музыка), Артур Вольскі (словы).

Я хаджу па белым свеце
І гляджу, як вы жывеце.
Калі трэба — памагу,
Бо я ўсё рабіць магу.

Прыпеў:
Хто я? Дзед-барадзед,
Абышоў белы свет,
А цяпер у ціхі час
Завітаў да вас.

З вамі побач буду ўсюды,
Трэба цуды — зробім цуды,
Трэба казка — раз, два, тры,
Вось і казка вам, сябры!

Вечарамі казкі баю,
Я ў запасе шмат іх маю.
А як прыйдзе казка ў сне,
Зноў кажыце дзякуй мне...

Я хаджу па белым свеце —
Ваш найлепшы сябар, дзеці,
І вядома нават мне,
Што вы бачыце ўва сне.

завіта́ць поба́ч цуд ка́зка сябры́
ба́яць шмат найле́пшы
мне вядо́ма

Бульба

Я. Алейнік (музыка), Ю. Быкава (словы)

Ехалі ў Галандыю бульбашы спяваць,
Пачалі Еўропу ўсю бульбай частаваць.
Няма ў свеце больш нічога, дранікаў спячы —
Гэты смак дапамагае ўсіх перамагчы!

Прыпеў:

Бульба — гэта супер-клас,
Абароніць бульба нас
Ад усякай ад эпічнай трасцы,
Бульба — гэта лад жыцця,
Няма лепей пачуцця,
Чым паесці смачна бульбы з мясцам.

Бульбу жараць у фрыцюры толькі за мяжой,
З'еш такое на дэсерт — у пузе неспакой.
Каб заўсёды быць здаровым, бульбу адвары,
І адразу вырасцеш дагары.

Прыпеў.

У — у, бульба! (×4)

Няма ў свеце лепш нічога, дранікаў спячы —
Гэты смак дапамагае ўсіх перамагчы!

Бульба — гэта супер-клас,
Абароніць бульба нас
Ад усякай ад эпічнай трасцы,
Бульба — гэта лад жыцця,
Няма лепей пачуцця,
Чым паесці смачна бульбы з мясцам.
Бульба!

**бу́льба бульба́ш спява́ць пача́ць
частава́ць смак перамагчы́ абарані́ць
трасца́ лад жыццё́ пачуццё́ смачна
мяжа́, за мяжо́й неспако́й заўсе́ды
адра́зу дагары́**

Саўка ды Грышка

Народная песня

Саўка ды Грышка ладзілі дуду —
Павесяліцца ды прагнаць нуду.
Ду-ду-ду, ду-ду-ду,
Ды прагнаць нуду.

Як разышліся музыкі гу-га,
Згінула гора, згінула туга.
У-га-га, у-га-га,
Згінула туга.

Дзядок старэнькі, ёмкі ўзяўшы кнут,
Кіем на дзверы паказаў ім тут.
Ту-ту-ту, ту-ту-ту,
Паказаў ім тут.

Вы сабе дуйце сваё го-ца-ца,
Толькі не страшце малага хлапца.
Го-ца-ца, го-ца-ца,
Малага хлапца.

Саўка ды Грышка ладзілі дуду —
Павесяліцца ды прагнаць нуду.

ла́дзіць дуда́ нуда́ туга́
ё́мкі кнут кій

Катлетка

А. Емельянаў (словы), Г. Шэмет (музыка)

Мне сябры гавораць строга,
Што я ем занадта многа.
А хіба замнога гэта:
На сняданак паўкатлеткі?

Прыпеў:

Ну, яшчэ крыху смятанкі,
Малака з батонам шклянку,
Хлеба тоненькую лусту,
Бурачок, гурок, капусту,
Сала кус, цыбулі куст...
Вось і весь мой перакус!

Мне сябры гавораць разам,
Што не з’елі б яны класам
Майго сціплага наедку!
Я ж паціху ем катлетку...

Прыпеў.

На ўроку фізкультуры
паказаў сваю фігуру.
Засмяліся ўсе дзеткі —
Вось табе і паўкатлеткі!

Прыпеў.

зана́дта хіба́ кры́ху шкля́нка лу́ста
бурачо́к гуро́к капу́ста цыбу́ля ра́зам
сці́плы паці́ху

Гуманоіды

А.Сіманёнак (словы), Г.Шэмет (музыка)

Зноў у татавай газеце
Фотаздымак бачу я:
На ўласнае ракеце
Гуманоідаў сямья!

Надакучылі без меры
Новы вожык-самаход,
Карабель з ліста паперы
І зялены верталёт.

Прыпеў:
Дзесь на бронзавай планеце
Гуманоіды жывуць,
Ды на ўласнае ракеце
Дзесь вандруюць па сусвеце,
І не ведаюць нічога
Пра блакітную Зямлю!

Каб хутчэй хто-небудзь зверху
Мой сігнал перахапіў,
Я з дзвятага паверха
Дзве талеркі запусціў!

Гуманоіду ў ракеце
Раскажу адразу я,
Што з ўсіх планет на свеце
Прыгажэйшая Зямля!

Прыпеў.

ула́сны надаку́чыць во́жык карабе́ль
папе́ра дзесь вандрава́ць сусве́т
блакі́тны ху́тка, хутча́й перахапі́ць
паве́рх тале́рка адра́зу

Сцэнарыі спектакля

«Чаму ў мядзведзя кароткі хвост»

або

«Фантазіі і «А» класа»

Аўтар Свелева А.М.

1. Вучань і вучаніца

— Добры дзень! Я вучань і «А» класа. Мяне завуць імя вучня. Запрашаем вас у падарожжа: паглядзець і паслухаць казку «Чаму ў мядзведзя кароткі хвост» або «Фантазіі і «А» класа».

— Мы запрасілі вас у госці, каб паказаць, як мы навучыліся добра на роднай беларускай мове размаўляць!

2. Дзед

— Жыў-быў дзед. Добры дзень! Гэта я, дзед імя вучня.

3. Бабка

— Жыла-была бабка. Прывітанне! Гэта я. Завуць мяне імя дзяўчынкі.

4. Суседка

А гэта я — суседка дзядулі і бабулі. Маё імя імя вучня.

Ой, суседачка! Якая ты модная. У цябе такая прыгожая хустка, спадніца. А пацеркі якія цудоўныя!

5. Баба

— Мне ўсё гэта падарыў дзед на Восьмае сакавіка! Толькі гэта не спадніца, а сукенка. Праўда, прыгожая?

6. Дзед і баба

— Я — руплівы гаспадар, а я — руплівая гаспадыня.

— У нас у гаспадарцы ўсё ёсць. І ўсё добрае. Асабліва нашы ўнукі!

7. Унукі

— Прывітанне! Гэта мы — унукі! Мяне завуць *імя вучня*.
(Паўтарыць для кожнага ўнука). Мы добрыя ўнукі, не гультаі.

Чытаецца верш «Дапамагу» Т.Кляшторнай.

На гародзе ў бабулі
Многа морквы і цыбулі,
Памідораў, агуркоў,
Часнаку і буракоў.
Я на грады пабягу
І бабулі памагу:
Моркву з рэпай прапалю,
А пасля гуркі палью.

— У дзядулі і бабулі мы не толькі працуем. Мы вельмі любім спяваць і танцаваць.

Выконваецца песня «Бульба» Я.Алейніка і Ю.Быкавай (ст. 48). Усе спяваюць і танцуюць.

— Мы вельмі любім гуляць!

Усе пляскаюць у далоні і прыгаворваюць: (верш «Бабыны госці» В. Віткі)

Ладачкі-ладкі!
Дзе былі? — У бабкі.
Што пілі вы? — Малако.
А што елі? — Ко-ко-ко.
Доўга ж вы сядзелі,
Доўга пілі-елі.
— А мы не сядзелі —
Цэлы дзень дурэлі.
Мы і заўтра пойдзем
Да бабулі нашай —
Абязала бабка
Бярозавай кашы.

Выносяць вёнік-букет з прутоў, з подпісам «Бярозавая каша» і жартліва ганяюцца за дзецьмі.

З'яўляецца тоўсты ўнук (падушка на нусе).

— Добры дзень! Я таксама бабін унук. Завуць мяне Яшка. Бачыце, які я сімпатычны. Кругленькі. Таму, што добра ем.

Усе выконваюць песню «Катлетка» (аўтары Емельянаў, Шэмет, ст. 52).

8. Урач

— Яшка, які ты добры хлопец! Але трэба правільна харчавацца, каб быць стройным і прыгожым!

З самых малых гадоў
Трэба есці памідоры,
агародніну, лімоны.

Ранкам кашу, суп у абед,
а ўвечар вінегрэт.

А яшчэ:

Рана раніцай прачынайся,
Сабе, людзям усміхайся,
Ты зарадкаю займайся!

9. Яшка

— Я ўжо пачаў зарадку ўранку рабіць. Хадзіў на плянку, рабіў зарадку і пазнаёміўся з ... варонай і арлом.

З'яўляюцца

10.Варона і арол

— Прывітанне! Гэта я — варона, кар-кар-кар імя дзядзчынікі.

Чытаецца верш «Варона і карона» Яўгена Калашніка.

Прымярала нейк варона
Капалюшык, як карону.
І сказала птушкам, людзям,
Каб запомнілі ўсе,
Што яна царыцай будзе
Пры такой сваёй красе.

Арол:

Не сцярпеў арол: «Варона,
Капялюшык — не карона!
Ты лухту вярзеш, дурніца.
Ну якая ж ты царыца?
Каб царыцаю быць здатнай,
Трэба розум мець выдатны».

І, сядзіты, у «карону»
Дзеўбануў арол варону.

— Варона закаркала і паляцела прэч. За ёй — арол.

11. Дзед і баба

— Мы раскажам вам пра сваю гаспадарку.

— У нас ёсць гусі.

Гусі

З'яўляюцца гусі.

— Прывітанне, гэта мы, гы-гы-гы!

— Гусі, гусі!

— Га-га-га-га!

— Есці хочаце?

— Ага!

Куры

— У нас ёсць курачкі.

З'яўляюцца куркі:

— Ко-ко-ко!

Дзед і баба ім часценька казалі: (*верш А.Вольскага*)

— Куркі! Куркі!

— Ко-ка? Ко-ка?

— Не хадзіце

Ў лес далёка.
Бо жыве у лесе ліс.
Шмат ён курачак загрыз.
А загінуць куркі ўсе —
Хто яечкі нам знясе?
Кажуць куркі:
— Ко-ка! — Ко-ка!
Не адыземся далёка,
Калі ўранку на падворку
Круп насыплеце нам горку.

Ліса

— А вось і я — Ліса. Мяне завуць імя вучня.

Чулі пра мяне навіну?

Я — рыжая разбойніца!

Хвост — як мятла!

Ад кары уцякла!

Сляды замяла!

Сабака

— Гаў, гаў, гаў. Я сабака разумны.

З людзьмі сябрую,
хату вартую.
Уцякай, ліса!

Кот

Дзед і баба:

— У нас ёсць і коцік-варкоцік.

Плача коцік на кухні,
ад слёз вочкі папухлі.
— Што з табою, мой каток?
Забалеў мо жываток?

Кот:

— Мяў, — сказаў варкоцік, —
не баліць жывоцік.
У мяне душа баліць.
Як цяпер на свеце жыць?
— Як мне жыць у хаце,
калі хлусіць Каця?
Смятанку злізала,
а на мяне сказала.

— За хлусню атрымае Каця бярозавай кашы!

Мышы

— Наш коцік-варкоцік вельмі любіць каўбасу, а не любіць мышак. Таму і бяда здарылася.

З'яўляюцца мышы:

— Тут з'явіліся мы, мышы: я — мышка імя, я мышка імя, я — мышка імя.

На кірмашы сталічным, у Мінску,

Мышы, пабегаўшы, яшчэ зімой

Купілі лыжы.

І прыехалі ў веску да дзеда імя і бабулі імя.

— Пра нас ёсць загадка:

Маленькі рост

Доўгі хвост,

Шэранькая шубка,

Востранькія зубкі.

Казка

— Курачкі нанеслі дзеду з бабай ячак поўны падпечак. Баба палажыла іх у кошык. Беглі мышкі, хвосцікам махнулі, кошык упаў і ўсе яечкі пабіліся.

Плача дзед,
Плача баба,
Каркае варона,
Сабака брэша,
Гусі гагочуць,
Кот мяўкае,
Ліса гаўкае,
Арол крычыць,
Мышы пішчаць,
І ўнукі захныкалі.

Варона:

— Кар-кар-кар! Ціха, там нехта ў кустах!

З'яўляецца

13. Воўк.

Мяне завуць імя артыста.

А ваўку-лайдаку
Працаваць няма ахвоты.
Ён блукае ў хмызняку
І зайцоў цікуе ўпотай.

— Чаго вы ўсе плачаце?

14. Дзед і бабка

— Як жа нам не плакаць? Нанеслі курачкі ячак поўны падпечак. Мы палажылі іх у кошык. Беглі мышкі, хвосцікам махнулі, кошык упаў і ўсе ячкі пабіліся.

Усе разам:

— Гора ж нам, гора!

Пастаяў воўк хвілінку. І таксама завуў. За кампанію.

— У-у-у!

Зноў варона:

— Ціха! Там зноў нехта у кустах!

Вывазіць

16. Мядзведзь

Чытаецца верш «Мядзведзь» Алеся Якімовіча.

Звер вядомы я ўсім —

І старым, і дзецям:

Футра цёплае на мне,

А завуць мядзведзем.

— Пра мяне і загадка ёсць:

Я прысмакаў з'еў нямала,
А калі харчоў не стала,
Лапу смакчучы, заснуў,
Ледзьве не праспаў вясну.

— Воўк, чаго ты выеш?

17. Воўк

— Як жа мне не выць? Нанеслі курачкі ячак поўны падпечак. Беглі мышкі, хвосцікам махнулі, кошык упаў і ўсе яечкі пабіліся.

Усе гаруюць, і я стаў гараваць — выць.

— У-у-у, аў-ау!

Усе пачынаюць гараваць-выць разам з воўкам:

— У-у-у, аў-ау!..

18. Хвост

Выслухаў мядзведзь ваўка і стаў думаць: як жа ён будзе гараваць? І рашыў адарваць сабе хвост. Так і зрабіў.

З таго часу і жыве з кароткі хвостом.

19. Канец

Хорам:

Вось і казцы канец!..

20. Марсік

З'яўляецца Марсік.

— Увага! Увага! Казцы яшчэ не канец! Я — Марсік-гуманоід.

Я слухаў вашу казку. Дзякуй! Хачу прапанаваць вам у знак удзячнасці падарожжа ў маім касмічным караблі вакол вашай блакітнай планеты. Я прывез вам лісты ад маіх сяброў-гуманоідаў.

Выконваецца песня «Гуманоіды» (А.Сіманёнак, ф. Шэмет, ст. 54).

22. Лісты

«Пашталёны» раздаюць лісты, у якіх напісана:

**«З усіх планет на свеце
прыгажэйшая — Зямля!»**

23. Канец

Разам:

— А вось зараз : «Казцы канец, а хто слухаў — маладзец!»»

**Прыклад 2.
Лексічная актывізацыя праз
паўтарэнне з аўтаматычнай
зваротнай сувяззю**

**Не маўчы па-беларуску:
вывучай словы з
лічбавымі прыладамі**

Іншы прыклад таго, як можна зрабіць вучэбны працэс больш разнастайным (дыверсіфікаваць), таксама звязаны з асаблівасцямі псіхалогіі пакалення новага тысячагоддзя. Неабходнасць зрабіць гэты працэс інтэрактыўным, людзкім (гульнёвым) і разнастайным патрабуе адаптацыі адукацыйнага падыходу і датычыцца ўвядзення ў працэс лічбавых тэхналогій.

З гэтай нагоды ва ўсім свеце набываюць папулярнасць новыя формы навучання. У вышэйшай адукацыі — гэта масавыя адкрытыя анлайн-курсы (МООС), якія прывялі да лепшага структуравання навучальнага працэсу і да большай аўтаномнасці навучэнцаў, пры гэтым захоўваючы магчымасць праверкі ўсіх дзеянняў навучэнца. У музыкальнай адукацыі знікла неабходнасць капіяваць музычныя запісы на касеты ці дыскі і стала значна прасцей знайсці рэдкія запісы.

Аднак скарыстацца плёнам прагрэсу сучасных тэхналогій ў справе засвойвання інфармацыі дазваляе нават і такі зарэгламентаваны працэс, як вывучэнне роднай мовы на пачатковай ступені адукацыі у дзяржаўнай навучальнай установе. Вялікая колькасць сучасных тэхналогій не перабудоўвае кардынальна працэс навучання (так, напрыклад, захоўваецца патрэба ў цэнтральнай постаці — настаўніка), аднак дазваляе аўтаматызаваць паўтаральныя аперацыі і паменьшыць нерацыянальны выдатак часу.

Тыповы цыкл засвойвання інфармацыі ўключае ў сябе некалькі этапаў: першапачатковую дэманстрацыю і тлумачэнне матэрыялу, пазнаванне, а потым і дакладнае выкарыстанне, згодна з наменклатурай уменняў у дакументах Міністэрства адукацыі. Акрамя першага этапа, усе гэтыя ступені засноўваюцца на прынцыпе зваротнай сувязі — спадкаемцы ўмоўнага рэфлексу. Менавіта праз механізм зваротнай сувязі рэалізуецца незвычайна вялікая пластычнасць мозга ў людзей¹.

На малюнку паказаны звычайны пратакол зваротнай сувязі ў адукацыі.

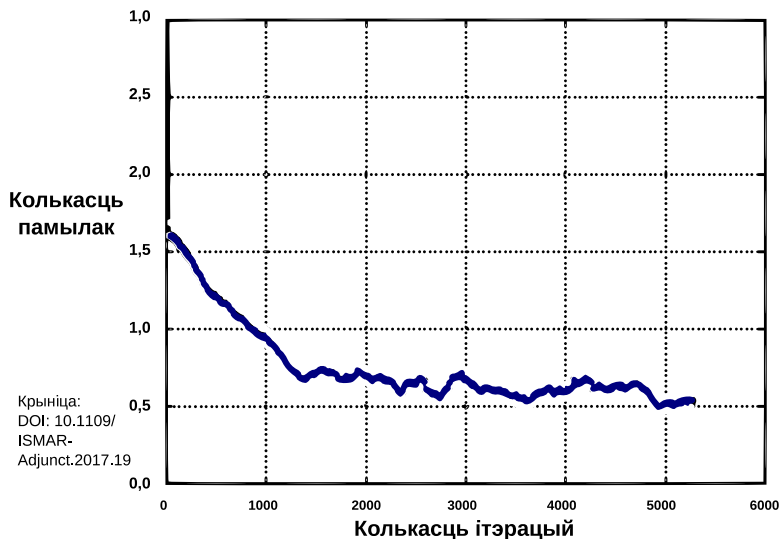

Зваротная сувязь звычайна ажыццяўляецца настаўнікам і здзяйсняе карэктаванне дзеянняў навучэнцаў. Але ў гэтай схеме ёсць наступныя адмоўныя моманты:

1 Норман Дойдж, Пластичность мозга. М.: Эксмо, 2010, ISBN: 978-5-699-41441-3.

- абмежаванасць рэсурсаў, такіх як *час і ўвага*. Напрыклад, калі ў класе 30 вучняў, а ўрок доўжыцца 45 хвілін, на ўзаемадзеянне з адным навучэнцам навучальнаму агенту (настаўніку) адводзіцца ў лепшым выпадку паўтары хвіліны — для хуткага і ўстойлівага прагрэсу канкрэтнага вучня гэта замала! Таксама цяжка індывідуалізаваць колькасць увагі, што прысвячаецца канкрэтнаму матэрыялу (лексічнай адзінцы), паколькі глумачэнні настаўніка і большасць працэсаў праверкі — калектыўныя;
- кантроль і выпраўленне памылак адбываюцца разавым чынам (дыскрэтна) і таму не ўяўляюць дастаткова эфектыўную зваротную сувязь, каб хутка змяніць уменні вучня; для плённага навучання патрэбна як мага больш цыклаў зваротнай сувязі: трэба знайсці спосаб не эканоміць на іх колькасці. Напрыклад, нават найлепшыя з нейронных сетак пазбаўляюцца памылак толькі праз пэўную колькасць ітэрацый-цыклаў (*гл. выяву*)².

2 Tewari, Aditya & Taetz, Bertram & Grandidier, Frédéric & Stricker, Didier. (2017). A Probabilistic Combination of CNN and RNN Estimates for Hand Gesture Based Interaction in Car. 10.1109/ISMAR-Adjunct.2017.19.

- акту кантролю і праверкі надаецца павышаная важнасць, з-за чаго ён успрымаецца вучнямі як стрэсавы. А мажлівасць атрымаць дрэнную адзнаку затарможвае карэктуючы (выпраўляльны) патэнцыял памылкі.

З пачатку эпохі камп'ютарызацыі былі распрацаваныя шматлікія праграмныя комплексы, што дазваляюць аўтаматызаваць паказванне і праверку вучэбнага матэрыялу (напрыклад, лексічных адзінак). Часцей за ўсё такія праграмы выкарыстоўваюцца падчас вывучэння замежных моў.

Аўтар прапануе пашырыць выкарыстанне такіх праграмных сродкаў у народнай адукацыі, а менавіта перанесці

механічныя функцыі праверкі і выпраўлення з навучальнага агента-настаўніка на навучальны агент-прыладу. Спецыяльна распрацаваны курс у адпаведнасці з дзяржаўнымі праграмамі мусіць быць распрацаваны на адной з гэтых платформаў. Узаемадзеянне навучэнцаў з такой платформай будзе аўтаномным, але настаўнік зможа яго накіраваць. Такім чынам, тлумачэнне і сур'ёзная праверка будуць ажыццяўляцца асобай-прафесіяналам, а паўтаральныя шматразовыя дзеянні будуць дэлегаваныя (перадаручаныя) машыне пад кіраўніцтвам педагога.

Выкарыстанне такога пратакола ў навучанні дазволіць даць наступны адпор згаданым вышэй адмоўнасцям:

- робіцца магчымым прайграваць дэманстрацыйны матэрыял і правяраць яго неабмежаваную колькасць разоў, падладжваючыся пад патрэбы канкрэтнага навучэнца;
- кантроль і выпраўленне памылак страчваюць сваю разавую форму і пераўтвараюцца ў эфектыўную зваротную сувязь. Памылка на этапе навучання перастае быць стрэсвай, бо навучэнец не рызыкуе адзнакай. Памылка і яе выпраўленне робяцца звычайным працоўным механізмам навучання.

Праца па ажыццяўленні згаданай вышэй праграмы ўжо вядзецца педагогічным калектывам пачатковай школы ДУА³ «Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга гімназія № 50 г. Мінска» (далей «Гімназія №50») пад кіраўніцтвам намесніка дырэктара Валянціны Сяргееўны Запёкінай.

Мы намагаемся распрацаваць прэцэдэнт паспяховай лексічнай актывізацыі праз паўтарэнне з аўтаматычнай зваротнай сувяззю. Канкрэтная рэалізацыя на базе з адной папулярных платформаў будзе рэалізавана цягам 2020—2021 гадоў. Мэты, што мы ставім перад сабой:

1. Укараненне падыходу інтэрвальнага паўтарэння для павялічвання плёну завучвання слоўнікавых слоў у адпаведнасці з праграмамі Міністэрства адукацыі Беларусі.
2. Ужыванне аднаго з бясплатных адукацыйных комплексаў (напрыклад, Memrise) на мабільных прыладах для аўтанамізацыі трэніровачных дзеянняў навучэнцаў.
3. Выкарыстоўванне камп'ютэрнай праграмы не з'яўляецца спробай замяніць настаўніка, а толькі аўтаматызуе механічную частку яго працы. Кожны навучальны працэс, які хоць кольвечы патрабуе

3 ДУА: дзяржаўная ўстанова адукацыі

глумачэння, не можа абысціся без настаўніка. Падчас апрабацыі мы плануем зрабіць выкарыстанне праграмы неабавязковым дамашнім заданнем.

Кожнае карыснае дзеянне вучня будзе прыносіць яму балы. Статыстыка будзе дасяжнай усім удзельнікам праграмы, мы разлічваем, што гэта выклікае спартыўнае саперніцтва і дадасць гульнёвай ахвоты, а таксама адцягне некаторую колькасць лічбавага часу і ўвагі з цацак кшталту Майнкрафт (Minecraft).

Працягваючы гэтую ж даследчую праграму у межах навукова-метадычнага руху Гімназіі №50 г.Мінска (секцыя настаўнікаў пачатковых класаў) аўтар не першы год распрацоўвае тэму «Праца над праблемным лексічным матэрыялам. Слоўнікавыя словы, рэдкаўжывальныя словы, падобныя словы ва ўмовах устойлівай дыглогіі (двухмоўя): мэтанакіраванае стварэнне навучальных сітуацый». Плён гэтай працы рэгулярна прадстаўляўся на конкурсах і сімпозіумах («Урок для педагога—2017», «Педагагічная асамблея»), метадычных аб'яднаннях розных узроўняў, выдаваўся ў навуковых выданнях («Народная асвета») і дэпанавалася у адкрыты рэпазіторыі (сховішчы) навукова-метадычных матэрыялаў (Humanities Commons).

Адным з паспяхова рэалізаваных праектаў стаў прыём «Рытар»⁴, які прапануе, як актывізаваць перанясенне «праблемных» лексічных адзінак з пасіўнага слоўнікавага пласта ў актыўны шляхам мэтанакіраванага стварэння станойчага эмацыйна афарбаванага перажывання. Трэба наўмысна разнесці ў часе ўжыванне лексічнай адзінкі і яе засвойванне з мэтай падтрымання цягам некалькіх дзён незакрытага гештальту і засяроджанай увагі да лексічнай адзінкі, а таксама адмыслова укараніць абсурднасць, каб запусціць механізм імпрэсінгу.

Аўтар спадзяецца, што яго справа заахвочвання беларускай мовай дапаможа новаму пакаленню стаць паўнаважымі беларусамі.

Падзяка

Аўтар дзякуе Ганне Андрэеўне Гушчы за дапамогу ў падборы лексічна насычанага матэрыялу падчас падрыхтоўкі гэтага выдання.

4 *Севелева А. М.*, Дидактический прием «Ритор», Народнаясвета, 2017, вып. 12, ISSN:0130-6979, DOI: <http://dx.doi.org/10.17613/M6VXo629X>

Краткое содержание по-русски

Аннотация

В книге представлены примеры модернизации и диверсификации учебного процесса начального образования, исходящие из доступных сегодня технических средств (в особенности цифровых) и особенностей психической динамики учащихся нового поколения (р. в XXI в.). Эти примеры взяты из учительской практики педагогического коллектива начальной школы ГУО «Ордена Трудового Красного Знамени гимназия № 50 г. Минска» под руководством заместителя директора Валентины Сергеевны Запёкиной.

Развёртывание программы действий, освещённой в этом издании, уже началось, и основная масса её действий будет осуществлена в 2020—2021 гг.

Главными отличительными особенностями являются: перенос части учебного процесса в ludическое (игровое) пространство, использование заранее сформированного насыщенного дискурса и задействование автоматической обратной связи на мобильных устройствах.

Мы применяем этот подход прежде всего к белорусскому языку.

Автор — Людмила Михайловна Севелева, учитель начальных классов высшей категории гимназии № 50 г. Минска.

Пример 1. Трансфер (передача) заранее сформированного насыщенного дискурса

Не молчи по-белорусски через поэзию, пение, спектакль

Первый пример того, как сделать учебный процесс более разнообразным, связан с переносом части лексической деятельности, связанной с усваиванием новых слов, в игровое (людическое) пространство.

Особенности психической динамики учащихся начальных классов требуют регулярных смен рода деятельности. Даже у взрослых процесс отдыха связан не столько с отсутствием деятельности, сколько с её сменой. Таким образом, с педагогической точки зрения является оправданным умышленное маскирование учебной деятельности под игровую. Например, заучивание стихотворений наизусть в рамках литературно-языковых предметов и их воспроизведение воспринимаются учащимися как часть штатного учебного процесса, оторванного от жизни. Но когда эти же самые стихотворения изучаются в связи с показательным мероприятием (например, праздником, на котором будут присутствовать родители), мотивация ребёнка из учебной плоскости отметок переходит в плоскость поведения: риск получить считающуюся плохой отметку заменяется поведенческим риском расстроить папу и маму, подвести друзей или риском утратить статус и признание в (детском) коллективе. Особенно заметно это замещение мотивации на первом и втором годах обучения. В этот момент

отметочная система оценивания ещё не введена, и стимулирование учащихся хорошей или плохой отметкой не работает.

Другой способ задействовать лексическое содержимое (контент) литературно-языковых предметов в кажущемся неучебным процессе — ввести музыкальную составляющую. Например, в течение многих лет автор время от времени включает музыкальные записи детских песен во время перемен, что вызывает большой интерес детей и желание петь вместе. Тексты таких песен выучиваются наизусть сами собой за несколько раз.

С другой стороны, усваивание любого материала происходит итерационно и инкрементально (повторно и постепенно). Так, например, не предполагается, что учащиеся сразу введут в пользование новый учебный материал. Они сначала должны его узнавать, затем уметь использовать в контексте (с подсказками), и только потом воспроизводить его абсолютно, вне контекста. Данная иерархия навыков и умений зафиксирована и в официальных образовательных документах: программах и концепциях предметов.

Таким образом, учащийся не должен сразу уметь формировать связный и осмысленный поток речи (дискурс). Он должен итеративно (постепенно) улучшать с разных сторон своё владение потоком речи, именно в такой последовательности, от пассивного взаимодействия к активному:

- воспринимать на слух уже сформированную правильную речь и структурировать её;
- формировать свою речь в уже сформированном контексте;

- и только потом — целиком самостоятельно создавать языковой поток (дискурс), сложность которого должна соответствовать возрасту и богатству понятийного мира учащегося.

Полная реализация этой программы требует многих циклов и представляет из себя спиралевидную структуру. Так, в каждый момент времени учащийся до самостоятельного воспроизведения некоторого материала должен увидеть или услышать этот материал как внешний, в контексте другого дискурса, уже сформированного кем-то ещё. Но с взрослением ученика изменяется и его внутренний мир, и уровень его дискурса должен соответствовать сложности понятий, характерных для индивидов его возраста. Этот процесс языкового эволюционирования продолжается всё то время, пока учащийся находится в школе, а затем и в университете. И если шестилетнему ученику для хорошего владения языком достаточно уметь разговаривать о мультиках, динозаврах и играть в поликлинику, то во время выпуска из школы в шестнадцать лет он должен будет уже владеть языком причастных обстоятельств, рассуждать о теории масс Ортеги-и-Гассета, экзистенциализме и Оруэлле.

Первый кирпич, запускающий этот процесс — это предоставление учащимся уже сформированного внешнего дискурса. Для наибольшей эффективности учащийся должен усвоить отрывок чужого дискурса и уметь им оперировать. В условиях устойчивой диглоссии (двуязычия) и при попустительском (по отношению к белорусскому языку) отношении родителей дети не слышат в естественном окружении достаточно белорусского языка, чтобы впитывать его синтаксические структуры и лексикон. Потому

связальства в школе белорусский язык должен умышленно привноситься в каждую стадию учебного процесса.

Чтобы быстро и эффективно заполнить лексическо-грамматические лакуны при недостатке белорусскоязычных взаимодействий и контента (содержимого), надо не просто предъявлять нужное количество языкового дискурса, но и стимулировать учеников к активному приятию этого дискурса в себя. Например, систематически заучивать наизусть отрывки текста.

Поскольку невозможно пропустить через учебный процесс весь доступный языковой контент, необходимо строго структурировать заучиваемый наизусть контент: а именно отдавать предпочтение таким примерам употребления белорусского языка, которые содержат большое число отличительных, характерных белорусских лексических и грамматических элементов. Таким образом, мы как бы пытаемся заменить (отсутствующие) многочисленные микровзаимодействия ребёнка с языковым пространством интенсивным схематическим усваиванием наиболее важных языковых черт и насыщением ребёнка лексическим материалом. Задача учителя в этом процессе — отобрать наиболее подходящий для учащихся уже сформированный *насыщенный* дискурс (стихотворения, реплики, лексический материал) и дать им это усвоить в неизменном виде, «как есть», в некотором смысле «передать» внешний подходящий дискурс в уста учеников. Потому первая часть этого издания и ставит целью продемонстрировать передачу (трансфер) заранее сформированного насыщенного дискурса. Заучивая такой контент, ученики «вынуждены» усваивать характерную белорусскую лексику и грамматику.

Найти пригодный для этой цели материал не очень просто. Так, из десяти доступных детских стихотворений приблизительно одно (10%) отвечает требованиям насыщенности, т. е. содержит достаточное количество характерных белорусских слов и грамматических структур, а не просто рассказывает какую-то историю.

В этом состоит интерес этого издания: поскольку подбор (детских) произведений, насыщенных характерными белорусскими чертами, трудоёмок и требует времени, автор публикует уже составленный список таких произведений, успешно использовавшихся на уроках белорусского языка и чтения в начальных классах гимназии № 50 г. Минска. Автор надеется упростить поиски другим заинтересованным в популяризации белорусского языка лицам — педагогам и родителям. Многие из приведённых стихотворений были напечатаны в журнале «Вясёлка» («радуга») с 2010 по 2019 год. При подготовке белорусских стихотворений к печати автор воспользовался помощью своей коллеги учительницы А.А.Гуца. Анна Андреевна, большое спасибо!

Когда не получается найти готовый насыщенный контент, необходимо целенаправленно создать или изменить в нужную сторону свой. Пример такой разработки приведён на ст. 56. Это спектакль на основе народной сказки «Почему у медведя короткий хвост».

Цели у такого спектакля многосторонние и отображают иерархию навыков и умений согласно официальным образовательным документам: программам и концепции предмета. Это

- образовательные цели:
 - вырабатывать навыки произношения,

- формировать умение осмысленного восприятия белорусской речи на слух;
- развивающие цели:
 - развивать связную речь и память учеников,
 - расширять словарный запас;
- и воспитательные:
 - содействовать установлению коллективных отношений,
 - прививать любовь к родному слову.

Достижение этих целей продолжается и вне рамок спектакля при работе с т. н. *лэбўкамі* (англ. lapbook) — интерактивными тематическими папками. Проще говоря, лэпбук — самодельная бумажная книжечка, которую ученик изготавливает по ходу изучения темы. Изготовление лэпбука способствует закреплению и систематизации изученного материала.

При подготовке спектакля каждый из учеников изготовил себе лэпбуки «Животный мир», «Названия месяцев по-белорусски», «Верхняя одежда».

Дополнительный закрепляющий эффект дают репетиции: они позволяют всем детям много раз прослушать речь всех участников спектакля, отчего почти каждый ученик к моменту показа знает все реплики и слова спектакля.

Доступ и лицензирование

Это издание — композитная работа. Авторские права на все приведённые стихотворения и песни сохраняются за их авторами. Мы печатаем их только с научно-педагогической целью и их использование соответствует принципам т. н. «fair use». Тексты Людмилы Михайловны Севелевой приводятся под лицензией CC-BY-SA 3.0. Там, где это разрешено, контент этой книги сделан доступным на сайте автора seveleva.com.

Пример 2. Лексическая активизация через повторение с автоматической обратной связью

Не молчи по-белорусски: изучай слова с помощью цифровых устройств

Другой пример диверсификации (оразноображения) учебного процесса также связан с особенностями психологии поколения нового тысячелетия. Потребность сделать этот процесс интерактивным, людическим (игровым) и разнообразным требует адаптации образовательного подхода и касается введения в процесс цифровых технологий.

Из этих соображений во всём мире приобретают популярность новые формы обучения. В высшем образовании — это массовые открытые онлайн-курсы (МООК), приведшие к лучшему структурированию учебного процесса и к большей автономности учащихся, при этом они сохраняют возможность проверки всех действий учащегося. В музыкальном образовании исчезла необходимость

копировать музыкальные записи на кассеты или диски и стало значительно проще найти редкие записи.

Однако воспользоваться результатом прогресса современных технологий в деле усваивания информации позволяет даже такой зарегламентированный процесс, как изучение родного языка на начальной степени образования в государственном учебном заведении. Большое количество современных технологий не перестраивает кардинально процесс обучения (так, например, сохраняется необходимость в центральной фигуре — учителя), однако позволяет автоматизировать повторяющиеся операции и уменьшить нерациональный расход времени.

Характерный цикл усваивания информации включает в себя несколько этапов: первоначальную демонстрацию и объяснение материала, узнавание, а затем и точное воспроизведение, согласно номенклатуре навыков и умений в документах Министерства образования. Кроме первого этапа, все эти ступени основываются на принципе обратной связи — наследнике условного рефлекса. Именно через механизм обратной связи реализуется необычайно большая пластичность мозга у людей⁵.

На рисунке показан (стр. 73) обычный протокол обратной связи в образовании.

Обратная связь обычно осуществляется учителям и корректирует действия учащихся. Но в этой схеме есть следующие отрицательные моменты:

5 Норман Дойдж, Пластичность мозга. М.: Эксмо, 2010, ISBN: 978-5-699-41441-3.

- ограниченность ресурсов, таких как время и внимание. Например, если в классе 30 учеников, а урок длится 45 минут, то на взаимодействие с одним учащимся учебному агенту (учителю) отводится в лучшем случае полторы минуты — для быстрого и устойчивого прогресса конкретного ученика это слишком мало! Также едва ли возможно индивидуализировать количество внимания, уделяемого конкретному материалу (лексической единице), поскольку объяснения учителя и большинство процессов проверки — коллективные;
- контроль и исправление ошибок осуществляются разово (дискретно) и поэтому не являются достаточно эффективной обратной связью, чтобы быстро воздействовать на умения ученика; для плодотворного обучения нужно как можно более циклов обратной связи: надо найти способ не экономить на их количестве. Например, даже наилучшие из нейронных сетей избавляются от ошибок только через определённое количество итераций-циклов (стр. 75).
- акту контроля и проверки придаётся повышенная важность, отчего он воспринимается учениками как стрессовый. А возможность получить плохую отметку затормаживает корректирующий (исправляющий) потенциал ошибки.

С начала эпохи компьютеризации были разработаны многочисленные программные комплексы, позволяющие автоматизировать демонстрацию и проверку учебного материала (например, лексических единиц). Чаще всего такие программы используются для изучения иностранных языков.

Автор предлагает расширить использование таких программных средств в народном образовании, а именно перенести механические функции проверки и исправления с учебного агента-учителя на учебный агент-инструмент. Специально разработанные курсы в соответствии с государственными программами должны быть реализованы на одной из этих платформ. Взаимодействие учащихся с такой платформой будет автономным, но учитель сможет его курировать. Таким образом, объяснение и серьёзная проверка будут осуществляться лицом-профессионалом, а повторяющиеся многоразовые действия будут делегированы (перепоручены) машине под руководством учителя. Использование такого протокола в обучении позволит следующим образом противостоять упомянутым выше сложностям:

- станет возможным проигрывать демонстрационный материал и проверять его неограниченное число раз, подстраиваясь под нужды конкретного учащегося;
- контроль и исправление ошибок перестают быть разовыми и превращаются в настоящую обратную связь. Ошибка на этапе обучения перестаёт быть стрессовой, так как учащийся не рискует отметкой. Ошибка и её исправление становятся штатным механизмом обучения.

Работа по осуществлению вышеуказанной программы уже ведётся педагогическим коллективом начальной школы ГУО⁶ «Ордена Трудового Красного Знамени гимназия № 50 г. Минска» (далее «Гимназия №50») под руководством заместителя директора Валентины Сергеевны Запёкиной.

6 ГУО: государственное учреждение образования

Мы стараемся создать прецедент успешной лексической активизации через повторение с автоматической обратной связью. Конкретная реализация на базе из одной популярных платформ будет осуществлена в течение 2020—2021 годов. Цели, которые мы ставим перед собой:

1. Внедрение подхода интервального повторения с целью увеличения результативности заучивания словарных слов в соответствии с программами Министерства образования Беларуси.
2. Употребление одного из бесплатных образовательных комплексов (например, Memrise) на мобильных устройствах для автономизации тренировочных действий учащихся.
3. Использование компьютерной программы не является попыткой заменить учителя, а только автоматизирует механическую часть его работы. Каждый учебный процесс, хоть чуть-чуть требующий объяснения, не может обойтись без учителя. Во время апробации мы планируем сделать использование программы необязательным домашним заданием.

Каждое полезное действие ученика будет приносить ему баллы. Статистика будет доступной всем участникам программы, мы рассчитываем, что это вызовет спортивный интерес и добавит здоровой игровой конкуренции. Мы также ожидаем, что такой процесс обучения оттянет на себя некоторое количество цифрового времени и внимания учащихся от игрушек типа Майнкрафт (Minecraft).

Продолжая эту же исследовательскую программу в рамках научно-методического движения Гимназии №50 г.Минска (секция учителей начальных классов) автор на протяжении вот уже нескольких лет разрабатывает тему «Работа над проблемным лексическим материалом. Словарные слова, редкоиспользуемые слова, похожие слова в условиях устойчивой диглоссии (двуязычия): целенаправленное создание учебных ситуаций». Результаты этой работы регулярно представлялись на конкурсах и симпозиумах («Урок для педагога—2017», «Педагогическая ассамблея»), методических объединениях различных уровней, публиковались в научных изданиях («Народная асвета») и депонировались в открытые репозитории (хранилища) научно-методических материалов (Humanities Commons).

Одним из успешно реализованных проектов стал приём «Ритор»⁷, который предлагает, как активизировать перенесение «проблемных» лексических единиц из пассивного словарного слоя в активный путём целенаправленного создания положительного эмоционально окрашенного переживания. Надо намеренно разнести во времени употребление лексической единицы и её усваивание с целью поддержания в течение нескольких дней незакрытого гештальта и выделенного внимания к лексической единице, а также специально задействовать абсурдность, чтобы запустить механизм импрессинга.

Автор надеется, что это дело по прививанию увлечения белорусским языком поможет новому поколению стать полноценными белорусами.

7 *Севелева Л.М.*, Дидактический прием «Ритор», Народная асвета, 2017, вып. 12, ISSN:0130-6979, DOI: <http://dx.doi.org/10.17613/M6VXo629X>

Благодарность

Автор благодарит Анну Андреевну Гуца за помощь в подборе лексически насыщенного материала при подготовке этого издания.

Abstract

The book presents two examples of modernization and diversification of the educational process in primary education, based on the technical protocols available today (especially digital ones) and the specificities of the perception dynamics of new generation students (b. in the XXI century, “Generation Z”). These examples are taken from the teaching practice of the elementary school teacher corpus of the Gymnasium № 50, Minsk, Belarus (elementary school corpus’ vice principle Valentina Zapekina).

The deployment of the program described in this publication has already begun, and the main part of its actions will be implemented in 2020–2021.

The features we propose are: the partial transfer of the educational process into a ludic (gamified) form, the use of pre-formed lexically rich discourse and the massive use of automatized error correction procedures on mobile devices.

First of all, we apply this approach to the Belarusian language learning.

The author, Liudmila Seveleva is a primary school teacher at the Gymnasium № 50 of Minsk (Belarus). She holds the highest pedagogical qualification category.

This publication is issued from the associated external research program at FIAS in Paris and is accessible under CC-BY-SA 3.0 policy.

Змест

Прадмова.....	3
Прыклад 1. Перадача загадзя сфармаванага насычанага дыскурсу.....	5
Вершы.....	13
У школу.....	14
Апраўдаўся.....	15
Найлепшы лекар.....	16
Чэмпіён.....	17
Прытворы.....	18
Мітусня.....	20
Пра мышку і кніжку.....	21
Чароўная мышка.....	22
Запрашаем на кірмаш.....	23
Паслухмяны сыноч.....	24
Гусак.....	25
Турыст.....	26
Зарадка.....	27
Лялька.....	28
Камары.....	29
Снег.....	30
Матрошкі.....	31
Каляровыя алоўкі.....	32
Рыжая вавёрка.....	34
Смачны сон.....	36
Вожык.....	38
Песні.....	39
Канікулы.....	40
Цік-так ходзікі.....	42
Дзед-барадзед.....	44
Бульба.....	46

Саўка ды Грышка.....	48
Катлетка.....	50
Гуманоіды.....	52
Сцэнарыі спектакля.....	54
«Чаму ў мядзведзя кароткі хвост».....	54
1. Вучань і вучаніца.....	54
2. Дзед.....	55
3. Бабка.....	55
4. Суседка.....	55
5. Баба.....	55
6. Дзед і баба.....	56
7. Унукі.....	56
8. Урач.....	58
9. Яшка.....	58
10. Варона і арол.....	59
11. Дзед і баба.....	60
13. Воўк.....	64
14. Дзед і бабка.....	65
16. Мядзведзь.....	65
17. Воўк.....	66
18. Хвост.....	66
19. Канец.....	67
20. Марсік.....	67
22. Лісты.....	67
23. Канец.....	68
Прыклад 2. Лексічная актывізацыя праз паўтарэнне з аўтаматычнай зваротнай сувяззю.....	69
Краткое содержание по-русски.....	78
Пример 1. Трансфер (передача) заранее сформированного насыщенного дискурса.....	79

Пример 2. Лексическая активизация через повторение с автоматической обратной связью.....	85
Abstract.....	92
Змест.....	93

Вучэбнае выданне

Севелева Людміла Міхайлаўна

Не маўчы па-беларуску

Два прыклады заахвочвання
беларускай мовай у
пачатковай школе

На беларускай, рускай, англійскай мовах

Адказная за выпуск *Эва Бэрнар* (Éva Bernard)
Навуковы рэдактар *Максім Севелеў-Дуброўнік* (Maxime Seveleu-Dubrovnik)
Камп'ютарны набор і вёрстка *Віктор Луазо* (Victor Loiseau)

Змесціва ліцэнзуецца пад CC-BY-SA 3.0.

Падпісана да друку 6 жніўня 2019. Фармаат 84×108¹/₃₂. Папера афсетная. Гарнітура «Філасофія доўгая». Наклад 1000 асобнікаў. Ум. друк. арк. 5,1. Ул.-выд. арк. 4,5. Заказ 2654-1.

Міжнародны навукова-даследчы кансорцыум «FIAS» пад выдавецкай маркай «Scientia Rerum (Academic Publishers, Paris)», Л. 751235605 ад 22 верасня 2016.

Projet d'édition: 5985A-FZ0-5

Langue du texte: biélorusse, russe, anglais

Maison d'édition: Scientia Rerum (Academic Publishers) sise à Paris (75), 20 rue des Cinq-Diamants

Achévé d'imprimer en août 2019 sur les presses de la Jouve S.A.S. sise à Cesson-Sévigné (35), 12 rue des Landelles

ISBN: 979-10-97005-03-0

Dépôt légal: août 2019

Л. М. Севелева

Не маўчы па-беларуску

Два прыклады заахвочвання
беларускай мовай у
пачатковай школе

У кнізе прадстаўленыя прыклады мадэрнізацыі і дыверсіфікацыі навучальнага працэсу пачатковай адукацыі, зыходзячы з дасяжных сённа тэхнічных сродкаў (асабліва лічбавых) і асаблівасцяў псіхічнай дынамікі навучэнцаў новага пакалення (нар. ў XXI ст.). Гэтыя прыклады паходзяць з настаўніцкай практыкі педагагічнага калектыву пачатковай школы ДУА «Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга гімназія № 50 г. Мінска» пад кіраўніцтвам намесніка дырэктара Валянціны Сяргееўны Запёкінай.

Разгортванне праграмы дзеянняў, асветленай ў гэтым выданні, ўжо пачалося, і асноўная маса яе дзеянняў прыпадзе на 2020—2021 гг. Галоўнымі адметнасцямі з’яўляюцца: перанос часткі навучальнай дзейнасці ў людычную (гульнёвую) прастору, выкарыстанне загадзя сфармаванага насычанага дыскурсу і задзеянне аўтаматычнай зваротнай сувязі на лічбавых прыладах.

Мы дачыняем гэты падыход перш за ўсё да беларускай мовы.

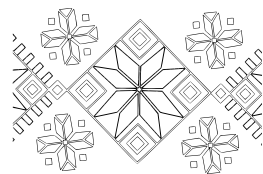
Аўтар — Людміла Міхайлаўна Севелева, настаўнік пачатковых класаў вышэйшай катэгорыі гімназіі № 50 г. Мінска.

The book presents two examples of modernization and diversification of the educational process in primary education, based on the available digital protocols and the specificities of the perception dynamics of new generation students ("Generation Z"). These examples are taken from the teaching practice of the elementary school teacher corpus of the Gymnasium № 50, Minsk, Belarus (vice principle V.Zapekina). The author, Liudmila Seveleva is a primary school teacher at the Gymnasium № 50. She holds the highest pedagogical qualification category.

Prix: 10 €
ISBN 979-10-97005-03-0

9 791097 005030

SCIENTIA RERUM
academic publishers, Paris

2019